

Pedreres bisbalenques

EL PUIG DEL PALAU DE LA BISBAL, ON ARA HI HA EL CONVENT DE SANT SEBASTIÀ, TÉ UNES PEDRERES QUE ES VAN UTILITZAR ANTIGAMENT I QUE AVUI ESTAN EN DESÚS

Jordi Frigola i Arpa > TEXT // Eduard Punset > FOTOGRAFIA

El puig havia tingut un palau altmedieval, o potser força més antic, que de fet era una vil·la preeminent sobre les altres que existien en el territori. Va ser concedit pel rei franc Odó, l'any 891, a Petroni, segons Abadal, una mena de vescomte aliat del bisbe de Girona, senyor de la contrada. A més de tenir tasques agràries, sembla que aquest tipus d'edificis es bastiren per a funcions defensives i administratives del lloc.

Amb el temps, el Palau devia quedar abandonat en perdre importància

ja que la Bisbal, en el segle XI, va tenir aviat una petita fortalesa que fou declarada castell termenat l'any 1083, és a dir, que va passar a ser una població i un castell amb terme ben delimitat. En el lloc on hi havia aquest palau hi van bastir una ermita dedicada als sants Sebastià i Roc, que eren venerats i invocats quan es declaraven pandèmies com ara en els períodes dramàtics de la terrible Pesta Negra del segle XIV i la dels segles XVI al XVII.

L'any 1580 el consell municipal

va deixar la capella i els terrenys que l'envoltaven a uns frares franciscans que es presentaren al consell amb una carta de recomanació del bisbe Benet de Tocco, el qual encoratjava els responsables del municipi perquè deixessin fundar un cenobi d'aquest orde a la Bisbal.

La pedrera del convent, que va donar nom a un barri bisbalenc dels afores, format per dos masos i alguna casa, era de pedra rossa molt típica de la comarca i va ser utilitzada per bastir edificis: per alçar parets quan

El convent de Sant Sebastià de la Bisbal, bastit sobre la pedra.

→ Les pedreres d'Abellars

era trossejada o per emmarcar portes i finestres quan s'extreia en peces grosses i senceres, ben manipulades per un picapedrer en el cas dels carreus dels brancals de les obertures o les grosses llindes de la part superior de balcons, finestres i portes.

La nova església. De fet, abans de l'ús generalitzat del totxo i del rajol, la pedra que sortia a trossos de les pedreres era l'únic element que, barrejat amb morter, s'utilitzava per aixecar els paraments d'un habitatge, d'un porxo, d'una tàpia, etc. L'exemple més clar el trobem en el contracte de construcció de l'actual església parroquial de la Bisbal datat l'any 1701. Els promotors i l'Ajuntament d'aleshores hi exposen que s'ha d'enderrocar l'antiga església preromànica i guardar la pedra que resti de l'enderroc per bastir la nova. Com que les dimensions del nou temple havien de ser molt més grans que les del vell, exposen que la pedra que falti ha de ser la «blanca» de la pedrera del convent. I així ho van fer. Els picapedrers van treballar de valent per donar forma i bellesa a l'ampla cornisa que volta la gran nau i a les columnes i capitells encastats que semblen sostenir-la. Però quan van arribar a mitja nau es veu que els promotors van acabar els diners o bé es va tancar per esgotament la pedrera, perquè a partir de la resta de l'edifici la cornisa, les columnes i els capitells es continuaren fent amb guix imitant la pedra de l'obra ja feta.

Aquesta pedra que ells anomenaven blancal té un gran encant, principalment en el campanar agafa uns colors torrats o més suaus segons el sol del migdia o de la tarda abans

Un altre tipus de pedra que es va fer servir per a la construcció de l'església parroquial va ser la calcinal que s'extreia d'unes pedreres del barri d'Abellars, que abans de l'any 1844 havia format part del terme de la Bisbal (avui pertany al de Fonteta). Aquesta pedra, de la qual es fa calç, té més duresa que la de la pedrera del convent i per tant els promotors de la construcció del nou temple, l'any 1701, van voler que fos utilitzada per fer la part escultòrica de la monumental façana que fou projectada per Anton Riera, un famós escultor de Mataró del segle XVIII.

La pedra calcària existeix amb força abundància a la zona de Fonteta i a Peralta. Els forns de calç d'aquests llocs van funcionar fins fa pocs anys. Abans la pedra s'extreia de la pedrera a cops de magall i més ençà explosionant càrregues de dinamita. Se subministrava calç a molts llocs de la comarca, sobretot a la costa, i també més lluny a través del port de Palamós o amb el tren Petit fins a Flaçà per carregar-lo a l'altre tren, el de la línia Barcelona-Portbou. La producció era notable; a cada cuïta es calcula que un forn produïa unes vint tones de calç.

de la posta; però té l'inconvenient que és d'un tipus sorrenc i molt vulnerable, quan és a l'exterior, als agents atmosfèrics. Sobretot les pluges i glaçades o el contrast tan calent del sol de l'estiu l'erosionen,

la desfan, l'esmicolen i l'esbardellen en forma de crosta. Aquest és el cas del campanar en què en diverses ocasions s'ha intervingut per evitar desprendiments i la caiguda de trossos al carrer.

La pedra del barri d'Abellars també s'usà per esculpir la façana barroca de l'església de Santa Maria de la Bisbal.